

zébe csúszott. S a cionisták számára keveset jelentenek immár az európai eredmények. Kiderült, hogy az a zsidó kisebbségi politika, amit a cionisták beerőszakoltak a Népszövetségbe, úgyszólván megbukott. A Szovjetunióban pedig a zsidó tömegeknek gyors és mélyreható asszimilációja következett be és a proletáremancipáció következtében a legnagyobb lehetőségek teremtődtek a saját zsidó kultúra létesítésére és fejlesztésére, ezzel azonban nem nyert megoldást a zsidóságnak, mint népnek a létkérdése, ahogy azt Lestschinszky megállapítja. A cionisták pedig a népet akarják.

Az antiszemitizmus elleni harc ezzel mellékvágányra került. A cionizmus nemhogy Európában nem tudja leszerelni a zsidóellenességet, de tehetetlen vele szemben Izrael földjén is, ahol azóta gyűlölik a zsidót, mióta megkezdődött a zsidó *nacionalista* gazdálkodás.

Ujvári László

MMAI ANGOL KÖLTŐK. Még ezelőtt tiz évvel az angol költők és írók néhány kivételtől eltekintve, nem hitték, hogy az irodalmi képzelet alkotásai és a gazdaságpolitika közt lehetséges lenne valamelyes tényleges kapcsolat. Akkoriban az ifju nemzedék *James Joyce, T. S. Eliot s Virginia Woolf* műveit csodálta, kik különben magas színvonalú, de homályos és nehéz, befelé tekintő írók. Bizonyos időnek kellett eltelnie, hogy íróink feihagyjanak e nemleges állásponttal: az angol polgári osztály biztonságban érezte magát s csak 1929 után, amikor a gazdasági válság kitört s az angol társadalom oly szilárdnak vélt alapzata aláaknázottnak bizonyult, csak ekkor értette meg az ifjú nemzedék, hogy egy új társadalom vajadásáról van szó.

Természetesen akadt író, *D. H. Lawrence*, ez a különös, hatalmas jelenség, aki új szemmel, pozitívabban tekintette az életet. Habár tanítása, összefüggéstelen, majdnem tébolyult volt, nagy szerepet játszott azzal, hogy híveit előkészítette arra, aminek jönnie kellett. A Labour-kormány bukása, majd a fontsterling devalvációja, az első ötéves, terv sikere, Hitler németországi diadala — megannyi tényező, amelyek felébresztették az angolok politikai érdeklődését. Hirtelen ráeszméltek a tőkés termelés súlyos bajaira s ez a fölfedezés gyorsan módosította az írók szellemét. 1932-ben és 1933-ban egy új csoport vonta magára a közönség figyelmét két anthológia: a *New signatures* és a *New country* megjelenítésével. Egyesek e csoport tagjai közül külföldön is éltek és tanui voltak a németországi és középeurópai, hogy úgy mondjuk, meztelenebb osztályharcnak. Mások északról jöttek, ahol nagy munkanélküliség pusztit.

Említsük meg közülük *W. H. Auden, Stephen Spender* és *Cecil Day Lewis* neveit. Valamennyi a középosztályból való származásuk következtében Oxford és Cambridge neveltjei. Ezek azonban még nem igazi szocialisták, de már olyanok, akiket nem hagy nyugton a társadalmi bajok romboló hatásának szemlélete. Ezek a kiut keresésében még inkább folyamadtak Lawrence-hoz, mint Marx-hoz. Műveik mély benyomást tettek az egész ifjuság gondolkozására s a *New Signatures* az egész új költészetre rányomta bélyegét. 1930 óta azonban, egyfelől a terjedő fasizmus, másfelől a mind hatalmasabb Oroszország hatásaként az angol tömegek egyre nagyobb érdeklődést tanusítottak a nemzetközi ügyek és a közgazdasági elméletek iránt. A marxizmus szinte meglepő hódítást ért el az angol értelmiségiek körében és ennek következtében alapították két évvel ezelőtt a *Left Review*-t, az első marxista irodalmi folyóiratot Angliá történetében. A folyóiratnak bizony harcolnia kell létéért, de *Edgell Rickword* erőskezű vezetése sikeresen biztosítja ezt. A *Left Review* fiatal író és

kritikus csoportjából kiemeljük *Ralph Fox*, *Montague Slater*, *T. H. Wintringham*, *Derek Kahn*, *Barbaran Nixan* és *Ralph Wright* neveit. Még újabbak és fiatalabbak is jelentkeznek: *David Gascoyne* és *Dylan Thomas*, akik szürrealista irányzatúak. De vannak tisztán munkásírók is, akik közül néhányan már ismertek, mint *James Hanley* és *Ralph Bates*. Szabad megnyilatkozási lehetőségük céljából alapították a *Left Review*-et és azért is, hogy közeledjenek a valóban haladó polgári írókhoz (*New Country*). Ugyanekkor, hogy az angolok megismerhessék az új külföldi hasonló törekvésű és szellemű írókat, alapították *Ralph Fox* és *Christophe Isherwood* közreműködésével a *New Writing* c. havonként kétszer megjelenő magazint. Az első szám négy hónappal ezelőtt jelent meg és jó fogadtatásra talált. Jól mondta egy kritikus róla: „Az uccák és tömegek élete visszatér az angol irodalomba”. (*J. L.*)

ERASMUS ÉS A BÉKE. (Erasmus halálának 400. évfordulójára). A mai pacifizmus összes válfajainak közös jellege, hogy végső fokon a tőkés rend dekadenciájának jelenségei.

A hübéri rendszer összeomlásának korszakát vizsgálva, a pacifizmus maihoz hasonló feltörését tapasztaljuk. A XVI. század elején alakultak ki a modern kor nagy nemzetei. 1500 körül született meg a modern Anglia, Franciaország és Spanyolország. A királyok szövetséget kötöttek a kereskedőkkel és a bankárokkal a hübér urak leverésére és a katolikus egyház hatalmának megtörésére. A humanisták, mint e társadalmi forradalom teoretikusai lerombolták a hagyományos gondolkodási módszereket és a kereszténységnek az ésszel való kibékítésén alapuló új erkölcs szükségességét hangoztatták. Elismert vezérük, Erasmus maró intelligenciáját egyformán alkalmazta a társadalmi let és az előítéletek kérdéseinek taglálásában. Erasmus világpolgárnak nevezte magát és a politikai problémákat az összes uralkodóktól független ember szempontjából tárgyalta. Igaz, gyakran halmozta el túlzott dicséretekkel korának egyik vagy másik hatalmasát, akitől éppen támogatást várt, de még gyakrabban mondotta ki nyíltan, amit gondolt s védelmezte a polgár szempontját az uralkodók politikájával szemben. Műveiben gyakran kitért a háború problémájára és állandóan, mint a háború kérlelhetetlen ellenfele mutatkozik bennük. Erasmus e kérdésről a legrészletesebben a *Béke siratása* című, 1517-ben megjelent művében nyilatkozott.

Az még csak érthető, hogy a közönséges tanulatlan emberek rosszindulattal viseltetnek egymással szemben — írja Erasmus — de szomorú, hogy a királyok udvarai és az apátságok házai, amik a művelődés központjai sokkal veszélyesebb viszályok előidézésében bűnösök. A patoták forrásai, állandó okozói a háborúnak. A keresztény vallás s maga a természet békére inti az embert.

A köznép, a városi polgárság bőséges, boldog életet épít magának, ha békében hagyják, de „az uralkodók és a nemesek igazságtalansága lerombolja jólétüket. Gyakran öreg emberek,

HELYREIGAZÍTÁS

A *Korunk julius-augusztusi* számában az 587. oldal felülről számított 16. sorában az „örök tanulság” helyett örök tanulóság, az 589. oldalon pedig a felülről számított 10. sorban az „igazolja” szó helyett igazolója olvasandó. Hasonlóképp meg kell említenünk, hogy a 612. oldaltól kezdődőleg közölt Tudor Argezi verseket Salamon Ernő munkatársunk fordította.